

Zákon o veřejných zakázkách a VŠ a kvalita architektury

Diskusní setkání ČKA / káva s novináři

7. října 2013, (A)VOID Floating Gallery, Praha

Je architektura vysokých škol kvalitní a krásná, nebo jen funkční? O tom při příležitosti Světového dne architektury diskutovali zástupci České komory architektů (ČKA), proděkanka pro rozvoj Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy (FHS UK) Marie Pětová a architekti, kteří za sebou mají projekční zkušenosti s univerzitními areály.

Téma diskuse ne zvolili představitelé ČKA náhodou. Prioritou Komory je cílené prosazování soutěže o návrh (architektonické soutěže) jako základního principu při výběru projektanta i při tvorbě veřejného prostoru. ČKA veřejné soutěže považuje za progresivní a transparentní proces, jenž ctí kvalitu architektury a v konečném důsledku šetří veřejné finance. Je proto paradoxem, že mnohé vysoké školy tento způsob hledání dodavatele nevyužívají, či zcela obcházejí. Výsledkem tohoto jednání jsou mnohdy esteticky, urbanisticky i uživatelsky nevyhovující a drahé budovy.

Úvodního slova se ujal předseda ČKA Josef Panna, který účastníkům soutěže debaty připomněl, proč se v uplynulém roce Komora na veřejné soutěže usilovně soustředila: *„Za problém považujeme stávající stav z hlediska zákona o zadávání veřejných zakázek, kdy je dominantní počet architektonických projekčních zakázek zadáván na základě jediného kritéria, kterým je nejnížší cena. Byť tento zákon umožňuje konání architektonických soutěží o návrh, které jsou nejtransparentnějším a nejlepším způsobem zadání stavby, zadavatelé se často drží pouze obchodních soutěží ve snaze srazit cenu projektu na minimum. Tím ale opomíjejí další podstatná kritéria, jako jsou kvalita, individuální řešení, estetičnost a v neposlední řadě také celková ekonomičnost stavby. Do úvahy zahrnují často pouze náklady na projekt, přičemž náklady na vlastní stavbu a provoz, které tvoří nejpodstatnější část celkových nákladů, opomíjejí. Zároveň často narážíme na to, že veřejní zadavatelé i představitelé státní správy jako by od architekta očekávali především co nejnížší možnou cenu za projekt. Extrémním příkladem tohoto smýšlení je prohlášení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže, který 29. července komentoval doporučené ceníky ČKA slovy, že „Podnikateli nic nebrání v tom, aby si účtoval i cenu náklady zcela nepokrývající, případně od požadování odměny upustil úplně.“*

Veřejní zadavatelé jsou v otázce zákona o veřejných zakázkách bohužel až příliš jednotní. Platí to i v případě univerzit. Na jejich půdě panuje jisté zmatení a nedůvěra. Jako zadavatelé se proto nejčastěji obracují k obchodním soutěžím, které stereotypně považují za snáze proveditelné a levnější. Dokládají to například nedávno postavené budovy Jihočeské a Západočeské univerzity či Vysokého učení technického v Brně. Strach z veřejných soutěží pak naznačují nedávné kauzy spjaté s Přírodovědeckou fakultou Univerzity J. E. Purkyně či Fakultou výtvarných umění Vysokého učení technického v Brně. O situaci na vysokých školách promluvila proděkanka FHS UK Marie Pětová, která za jeden ze zásadních problémů označuje finanční stránku věci: *„Svojí původní profesí jsem architektka. Proto bych asi měla univerzity kritizovat za to, jak ke svým investicím přistupují. Nyní jsem ale jedním ze zástupců vysokých škol, a tak navzdory tomu, že Univerzita Karlova architektonické soutěže o návrh vypisuje, tuším, co zhruba vede kolegy z ostatních institucí k tomu, že tak nečiní. Ve vedení univerzit najdete přírodovědce nebo matematiky, kteří zvažují pouze funkčnost nikoliv krásu budov. Jejich úkolem je shánět finance, což je čím dál obtížnější. Největší úsilí tak věnují právě otázce financování, kvalita pak může jít mnohdy stranou.“*

Bez reakce nezůstal ani výrok o nedůvěře univerzit k architektonickým soutěžím: *„Další kámen úrazu je obecně rozšířená představa, že architektonická soutěž je vždy problematická. Vysoké školy pak proto sahají k obchodním tendrům, protože jim přijdou jednodušší. U společností, jež se zabývají obchodními soutěžemi na klíč, jsem se dokonce setkala s tím, že investora od soutěže o návrh přímo odrazují. Svoji roli sehrává bohužel i to, že se veřejnost o architektonické soutěže začíná zajímat ve chvíli, kdy jsou nějakým způsobem problematické a stávají se předmětem mediální kauzy,“* dodává Pětová. Zároveň podotkla, že je pro její kolegy z jiných oborů poměrně složitá i samotná příprava stavebního zadání k vypisované soutěži. Tento krok však univerzitám do velké míry ulehčují aktivity ČKA, které vyhledávatelům poskytují bezplatný servis v oblasti soutěží. Na webových stránkách Komory (www.cka.cc) je rovněž uveden seznam doporučených firem, jež se přípravou soutěží o návrh zabývají.

Ožehavost otázky kvality stavby univerzit vyzdvihl i další řečník, první místopředseda Petr Lešek, který v září tohoto roku v *Hospodářských novinách* publikoval článek „Vysoké školy nejsou

příkladnými hospodáři při plánování svých stavebních investic“: *„Jsme přesvědčeni o tom, že vysoké školy skutečně vychovávají budoucí elity národa. Je zde tedy o to důležitější vytvářet kvalitní prostředí. Nejde jen o to, kolik je na jejich půdě laboratoří a moderního vybavení, ale jde především o to, vytvořit prostředí, které studenty i vyučující motivuje, je příjemné a vytváří pocit sounáležitosti. Pokud nebudeme na vysokých školách schopni nabízet kvalitní prostředí, budou ti nejlepší studenti, přednášející i vědci odcházet do zahraničí, kde je takové prostředí samozřejmostí.“*

Z řad architektů, kteří mají na svém kontě stavby s univerzitní tematikou, byli na debatním setkání přítomni profesorka Alena Šrámková z ateliéru Šrámková Architekti, autorka budovy Fakulty architektury ČVUT, a Jan Hájek z ateliéru M1 architekti, jeden z autorů Přírodovědecké fakulty v Olomouci.

Alena Šrámková promluvila o tom, co se odehrává po výhře v architektonické soutěži, a zároveň kladla velký důraz na důvěru v profesi architekta: *„Vyhrát regulérní architektonickou soutěž je samozřejmě velmi příjemné a na práci na budově Fakulty architektury ČVUT ráda vzpomínám. Méně příjemnými aspekty už bylo ale to, že nás investor nepřizval k výběru generálního projektanta i dodavatele stavby. Přitom by architekt měl mít jednoznačně důvěru k tomu, aby si mohl své spolupracovníky vybírat. Nelíbí se mi ten přílišný despekt některých zadavatelů, kteří architekta považují za pouhého dodavatele návrhu.“* Uznávaná ikona české architektury ještě na adresu architektonických soutěží podotkla, že je pevně přesvědčena o jejich transparentnosti a regulérnosti: *„Byla jsem mnohokrát svědkem toho, že porotci skutečně vybírají stavbu podle kvality a také toho, jak vyhovuje zadání. To, co jsem naopak nikdy nezaznamenala, je, že by porota upřednostňovala některého z kandidátů na základě osobních sympatií.“* A právě nezávislost a odbornost poroty má v programu ČKA nezastupitelnou roli. Kromě již zmiňovaného servisu vyhlásovatelům soutěží se Komora proto pravidelně věnuje i školení porotců z řad členů ČKA, ale i vypisovatelů soutěží.

Spoluautor Přírodovědecké fakulty v Olomouci architekt Jan Hájek z M1 architekti pak vyzdvihl zásadní úlohu vysokoškolských staveb při vytváření veřejného prostoru: *„Veřejné prostředky by se měly investovat tak, aby výsledná stavba měla vždy nějakou přidanou hodnotu. V Olomouci jsme například v rozpočtu vyšetřili místo na projekt přilehlého parku, který slouží nejen studentům univerzity. Díky kvalitnímu návrhu jsme pak dosáhli úspory investičních nákladů ve výši zhruba jedné miliardy korun.“*

Architekti na jedné lodi

Na debatní dopoledne navázal 3. ročník akce Architekti na jedné lodi, pořádaný u příležitosti Světového dne architektury. Neformální večer začal v 18 hodin a stejně jako předchozí ročníky se konal v atraktivním prostředí (A)VOID Floating Gallery nedaleko Výtoně. Na lodi nesměl chybět ani její tvůrce a člen představenstva ČKA architekt Petr Janda. Mikrofonu se opět ujal architekt Josef Smutný, 2. místopředseda ČKA, který přítomné architektky, studenty, novináře a přátele architektury bavil svým takřka profesionálním moderátorským výkonem.

Lod' nikam neodplouvala, a tak účastníci přibývali i v průběhu večera. Domů se ale nikomu nechtělo a v pozdních hodinách se paluba a podpalubí pěkně zaplnily a staly se svědkem přátelských i argumentačně bohatých diskusí (ne)jen o architektuře. Jejich předmětem byla také výstava 14. ročníku Přehledky diplomových prací, kterou si přítomní mohli prohlédnout přímo v podpalubí (A)VOID Floating Gallery. Ocenění studenti Dmytro Nikitin, Karel Filsak a Jáchym Svoboda byli na akci rovněž přítomni a během projekce svých vítězných diplomních návrhů je zvidavé odborné i neodborné veřejnosti představili. Slovo dostala také sekretářka soutěže Michaela Rýgrová, která jednotlivé projekty uvedla. V závěru podnětného večera poděkoval všem za účast hostitel Josef Panna, předseda ČKA.

Své žaludky si mohli přítomní zaplnit vynikající horkou polévkou či svařeným vínem a „potravu pro uši“ pak obstarala DJka Johana Švarcová, působící mimo jiné v kapele Kazety.

O České komoře architektů

ČKA je samosprávním profesním sdružením s přeneseným výkonem státní správy, které bylo zřízeno zákonem č. 360/1992 Sb., o výkonu profese autorizovaných architektů, inženýrů a techniků

činných ve výstavbě. ČKA nese odpovědnost za profesionální, odborný a etický výkon profese architektů v ČR.

Kontakt pro média:

Zuzana Hošková, manažerka produkce a PR České komory architektů

e-mail: zuzana.hoskova@cka.cc, tel.: +420 257 532 287

Michaela Rýgrová, sekretář soutěže

e-mail: michaela.rygrova@cka.cc, tel.: +420 257 532 287, mobil: +420 604 898 309